

เทศน์เช้า วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากด อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เห็นหลายคนเลยนะที่ว่าเมื่อก่อนความเห็นของเขาไปอีกอย่างหนึ่ง แล้วเขาพลิกกลับ เวลาเขาพลิกกลับขึ้นมา ดูอย่างพระกัศปะเถรี ว่าศาสนานี้มันเสื่อมเพราะอะไร? พระพุทธเจ้าบอกเลยศาสนาจะเสื่อม เสื่อมเพราะว่าเหมือนกับเงิน ถ้าเงินจริงอยู่มันไม่มีวันเสื่อม แต่ถ้าเงินปลอมเข้ามาบ่อยครั้งเข้า เงินปลอม เห็นไหม สังฆกรรมปฏิรูป ถ้ามันมีสิ่งปนปลอมเข้ามาศาสนาจะเสื่อม เสื่อมเพราะเหตุนี้

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาเราปฏิบัติไป สมัยหลวงปู่มั่นนะ อาจารย์มหาบัวอยู่กับหลวงปู่มั่น บอกหลวงปู่มั่นเวลาเทศน์ท่านจะบอกแต่เหตุ สร้างเหตุอย่างนั้นๆ ท่านไม่บอกผล แต่พอครูบาอาจารย์เรามาขยายผล ขยายผลออกไปไง เวลาผลต้องเป็นอย่างนั้น ทำไมเวลาพูดอย่างพวกเรานี้เราเป็นนักศึกษา วิชาการเราศึกษาเล่าเรียนมา ถ้ามีเหตุมันต้องมีผลสิ ผลต้องเป็นอย่างไรก็ศึกษาผล นี่ถึงบอกว่าต้องบอกผล ถ้าไม่บอกผลเขาก็ไม่เชื่อ

มีหลายคนนะ มีมากมายเลย โยมมากมายที่ไปถามอาจารย์มหาบัว เราอยู่กับท่าน ถามเรื่องมรรคผลมีจริงหรือไม่จริง ท่านเคลียร์ให้ฟังแล้ว บอกว่า เออ ตั้งแต่ศึกษามาก็มีความลังเลสงสัย พอครูบาอาจารย์พูดให้ฟังนี่ลงใจ ตั้งแต่นี้ไปลงใจว่าศาสนามีผลจริง ทำแล้วจะได้ผลจริง เราจะทำอย่างจริงจัง พวกนี้จะเริ่มปฏิบัติ จะเริ่มเอาจริงเอาจัง ใจไม่อย่างนั้นมันทำไปแล้วใจมันลังเลสงสัย มันมีความลังเลสงสัย นี่ถึงต้องบอกผล เวลาบอกผลขึ้นไปเราก็คาดผล พอเราคาดผลขึ้นมาเราทำปฏิบัติขึ้นมาเราก็คาดผลเข้าไป

ผลของมันจะเป็นอย่างไรช่างหัวมัน ความคาดความหมายมันต้องมีการลองผิดลองถูก ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะเข้าใจสิ่งนี้ จะต้องผิดไปเรื่อยๆ ผิดไปจนซ้ำซาก ผิดไปจนปล่อยว่าฉันไม่ต้องการสิ่งใดเลย แล้วมันจะเป็นไป แต่ถ้าการคาดการณ์หมายนะ มันจะคาดหมายว่าสิ่งนี้ต้องเป็นอย่างนี้ อย่างนี้ต้องเป็นอย่างนั้น แล้วพูดไปนะ นี่วิตก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ เป็นองค์ของ

ฉาน แล้วละปีติ ละวิตกวิจารณ์ฉานที่ ๑ ฉานที่ ๒ ฉานที่ ๓ ฉานที่ ๔ นี้คิดไปนะ แล้วก็ละไป
ความเห็นว่าจะไปๆ ละของเราไป นี่มันเป็นการคาดการหมาย การคาดการหมายตามตำรา

ไปหาครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์บอกปล่อยวาง เว้งว้าง วางขนาดไหน มันก็ปล่อยวาง
เว้งว้าง จิตมันจะปล่อยไปอย่างนั้น นั่นละเวลาเป็นไปมันเป็นไปประสาอย่างนั้น แต่มันไม่เป็น
ความจริงเพราะอะไร? เพราะไม่เคยเห็นมรรค ถ้าไม่เคยเห็นมรรค ความเป็นมรรคของมัน มักคา
ขึ้นมาในหัวใจ เวลาปัญญามันเกิดขึ้นมา เวลาปัญญาเกิด ปัญญาเราเกิดขึ้นมา เราเชื่อได้อย่างไรว่า
ปัญญานี้เป็นปัญญาถูกต้อง ปัญญาของเรามันเป็นปัญญาธรรมก็ได้ เป็นปัญญากิเลสก็ได้ เพราะ
กิเลสมันอยู่กับเรา

สิ่งที่อยู่กับเราคือกิเลสในหัวใจ มันคาดหมาย มันจินตนาการไป มันความมุ่งหมายว่า
ต้องเป็นอย่างนั้น ต้องวางอย่างนั้น ต้องปล่อยวางอย่างนั้น นั่นแหละมันเป็นเรื่องกิเลสไป นี่
ปัญญาอบรมสมาธิ ถึงว่าครูบาอาจารย์ไม่ได้สอนกัน สอนแต่น้อยมาก เพราะอะไร? เพราะมันจะ
พินเฟื่อง่าย เวลาจิตจินตนาการไปมันจะเป็นความจินตนาการไป เห็นตามจินตนาการ เห็นตาม
โลกียะไง แต่ไม่รู้จักโลกียะและโลกุตตระ คนถ้าไม่เคยประพฤติปฏิบัติจะไม่รู้จักโลกียะ โลกุต
ตระเป็นอย่างไร โลกียะก็เป็นโลกียะ เป็นความคิดของเรา เราคิดว่าสิ่งนี้เป็นโลกียะ ฉานโลกีย
เห็นไหม แม้แต่เป็นฉาน เป็นสมาบัติก็ยังเป็นโลกียะ สิ่งที่เป็นฉานสมาบัติ การปล่อยวาง

ฉานสมาบัติ ฟังสิ เห็นไหม รูปฉาน อรูปฉาน มันไม่มีรูป มันเว้งว้าง มันปล่อยวางหมด
นะ นั่นก็เป็นฉานโลกียะ มันเป็นอรูปฉานเพราะมันเป็นความว่าง จตุตถฉาน อากาสนัญญาตนะ
วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เนวสัญญานาสัญญาตนะ สัญญาก็ไม่ใช่ ไม่ใช่สัญญา
ก็ไม่ใช่ ปล่อยวางเว้งว้างหมดเลย นั่นก็เป็นความว่าง แต่เราเข้าใจว่าสิ่งนั้นเป็นผล คนไม่เคยเข้าถึง
สิ่งนั้น จะไม่เข้าใจว่ามันเป็นฉานโลกียะ

สิ่งที่เป็นฉานโลกียะ ฉานโลกียะเป็นเรื่องของโลกทั้งหมด ฉานโลกียะเป็นเรื่องของความคิด
ของโลก แล้วมันเว้งว้างขนาดไหน ใจมันเว้งว้างมันจะเป็นโลกใหม่? มันไม่เป็นมรรคไร องค์
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ ไปศึกษามาขนาดไหน ได้ฉานสมาบัติ ๘ มา
นี่ว่างหมด ปล่อยวางหมด แต่เวลามันเสื่อมออกไปมันจะเข้าใจ เห็นความทุกข์มา ความทุกข์ของ
เราคือเราเห็นความแปลกประหลาดในหัวใจ คิดในตัวเราเองก่อน ถ้าเราค้นคว้าในตัวเราเอง เรา
ศึกษาเข้ามาในตัวเราเอง ความวิตกกังวล ความลังเลสงสัยมันเป็นอะไร?

ถ้าสิ่งนี้ติดอยู่มันยังค้นคว้าได้ มันจับต้องได้ เรายังเห็น แล้วทำไมคนอื่นจะไม่เห็น เรายังมันปล่อยวาง มันเว้งว้าง เราเข้าใจว่าอันนี้สิ้นแล้วต้องรักษาไว้ ถ้ามีการรักษาใจของตัวเองไว้ นี่ธรรมะปฏิรูป สิ่งที่ว่าความเป็นไป เป็นธรรม มันเป็นธรรมมันต้องไปรักษา สิ่งที่เป็นธรรมมันจะไม่ติดตัวเอง อย่างที่ครูบาอาจารย์พูด เห็นใหม่ จะไม่ติดตัวเอง จะค้นคว้าสิ่งนี้ได้ สิ่งนี้จะไม่มีหมด จะทำลายหมด ทำลายไปด้วยอะไร? ถ้าคนนี้สังขธรรมจริงมันจะมีมรรคขึ้นมา มรรคขึ้นมา มันทำลายที่ใจของเรา นี่เราไม่ทำลายใจของเรา เราไปทำลายสิ่งต่างๆ ทั้งหมด เห็นสิ่งใดขัดหูขัดตา นี่ส่งออกไปข้างนอก สิ่งต่างๆ ผิดทั้งหมดเลย

หลวงปู่สุวัจน์บอกไว้ เห็นใหม่ “เราคนเดียวเที่ยว โกรธ เที่ยวรักเขา”

ใจนี้ดวงเดียวเที่ยว โกรธเที่ยวซังเขาทั้งหมดเลย เที่ยว โกรธ เที่ยวซัง เที่ยวผูกโกรธ ใจเราดวงเดียว แล้วก็ต้องแก้ใจเราดวงเดียว ย้อนกลับมาแก้ที่ใจเรา ย้อนกลับมาแก้ที่ใจ นี่ติดข้องที่ใจ สิ่งที่เป็นใจยังค้นคว้ายังหาได้ สิ่งนี้อยู่ที่ใจ ย้อนกลับมาที่ใจ ธรรมะสอนอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนกลับมาที่ว่าเราค้นคว้าเรา เราชำระกิเลสของเรา

นี่เราค้นคว้าของเรา เราชำระกิเลสของเรา มันเป็นความสุขของเรา เราถึงว่าเห็นมรรคเกิดขึ้นอย่างนี้ไง เจ้าชายสิทธัตถะค้นคว้าขึ้นมาที่ค้นคว้าอย่างนี้ขึ้นมา อาสวกษยญาณนะ บุญเพนิวาสนุสติญาณรู้อดีตชาติไปขนาดไหน มันเป็นไปขนาดไหน แต่พวกเราประพฤติปฏิบัติอยากรู้อดีต อยากเห็นนรกสวรรค์ อยากเห็นต่างๆ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตอนที่ประพฤติปฏิบัติเห็นอยู่ เห็นบุญเพนิวาสนุสติญาณสาวไปไม่มีที่สิ้นสุด อันนี้ไม่ใช่ นี่เพราะอะไร? เพราะ ๖ ปีได้ประสบมากับความคลาดเคลื่อนไปนี่มันสอนใจ ถ้าประพฤติปฏิบัติมันมีความผิดพลาดขึ้นมา มันจะเป็นหลักใจขึ้นมา ให้มันสอนกลับขึ้นมา ให้เป็นหลักใจขึ้นมา

พอมัชฌิมยาม จุติปภาตญาณ รู้ว่าตายแล้วไปเกิดที่ไหน สัตว์ตายแล้วไปเกิดที่ไหน มันก็ไม่ใช่อีก นี่รู้สิ่งต่างๆ มันมหัศจรรย์ ไม่ใช่เลย แต่ย้อนกลับมา ย้อนกลับมาถึงอาสวกษยญาณ ชำระกิเลส ชำระกิเลสในหัวใจของเรา ชำระกิเลสในหัวใจเรา นี่สิ้นจากกิเลส แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ นี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้ารู้สัตว์ขันธ์สัตว์ หรือสัตว์ขันธ์ด้วยสังขธรรม ด้วยสังขธรรมในหัวใจของสัตว์โลกที่สัตว์โลกนั้นสร้างสังขธรรมขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่สามารถแบกหามสัตว์โลกไปได้ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมไว้ให้เราปฏิบัติของเรา

เราปฏิบัติของเรา นี่ธรรมอยู่ข้างใน ธรรมจริงมันยากยากตรงนี้ ยากตรงอยู่ในหัวใจของเรา เราต้องย้อนกลับเข้ามาพิจารณาของเราแล้วแยกแยะของเรา แยกแยะนี้เป็นปัญญา สิ่งที่เป็นปัญญา ปัญญาการแยกแยะ การขุดคุ้ย ปัญญาอย่างนี้เกิดขึ้นมาเพราะเราต้องวิปัสสนา สิ่งที่วิปัสสนาจะเกิดขึ้นจากปัญญาอันนี้แล้วแยกเข้าไป นี่ถ้าแยกอย่างนี้มันก็ทำลายความลังเลสงสัย ถ้าไม่แยกออกมานะ มันว่างเฉยๆ มันปล่อยวางเฉยๆ มันเว้งว่างเฉยๆ เว้งว่างเฉยๆ โดยไม่มีเหตุ ไม่มีผล ถ้าไม่มีเหตุไม่มีผลมันก็ต้องย้อนกลับได้ มันต้องพลิกกลับได้ เพราะมันพลิกกลับได้ สิ่งทีพลิกกลับมันถึงได้เป็นความผิดพลาดไป

เราสร้างสมขึ้นมา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา แต่เราไม่ประพฤติปฏิบัติโดยเป็นชาวพุทธ เราประพฤติปฏิบัติโดยลัทธิในศาสนาต่างๆ ในลัทธิของเขาตามความว่างของใจนี่ลัทธิของเขา แต่ในศาสนาพุทธสอนนี่เรื่องปัญญา สิ่งที่เป็นปัญญาต้องมีสมาธิหนุน ต้องมีสมาธิหนุนขึ้นมา มันถึงเป็นโลกุตตระ สิ่งที่เป็นโลกุตตระย้อนกลับมา ธรรมจริงเกิดขึ้นจากหัวใจของเรา ใจนี้สัมผัสธรรม ความทุกข์เกิดขึ้นที่ใจ ดิดข้องที่ใจ แล้วก็ลังเลสงสัยที่ใจ ใจจะมาลังเลสงสัยอย่างนี้แล้วมันจะลังเลสงสัยไป ว่างขนาดไหนก็ลังเลสงสัยไป แล้วไม่สามารถบอกวิธีการได้ ให้ทำประการความคิดของเราไป

แต่ถ้าพูดถึงผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ตัดกิเลสออกไปจากใจมันจะมีมรรค พอมรรคเกิดขึ้นมา ขณะจิตที่มันพลิกนี้มันพลิกอย่างไร มันบอกได้หมด แต่เพราะเรานี้ เราเป็นผู้ที่ว่าเรายังไม่เข้าใจ ผู้ที่อยู่สูงกว่า เห็นไหม จะต้องดึงเรามาที่ต่ำให้ขึ้นที่สูง ใฮ้ใจเรต่ำกว่า คนที่อยู่บนที่สูงกว่าบอกว่าต้องเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น เราก็คาดหมายไป การคาดหมายอย่างนี้ คาดหมายผลอันนั้นมาในหัวใจ คาดหมายผลก็ได้ผลเป็นการคาดหมาย

นี่ปฏิรูปไปอย่างนั้น ปฏิรูปในหัวใจของตัว ปฏิรูปจนกว่าเราจะหลงไหลไปตามความเห็นของเรา แล้วมันก็เจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม แล้วต้องทุกข์ไปข้างหน้า ข้างหน้าจะทุกข์แน่นอน ทุกข์เพราะเวลาจิตมันเสื่อมขึ้นไปมันจะเสื่อม มันเสื่อมเพราะมันเป็นอนิจจัง สิ่งที่เป็นอนิจจังนี้มันเสื่อมสภาพไป สิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นอนิจจังมันต้องเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์มันต้องเป็นอนัตตา มันต้องทุกข์แน่นอนพอมันเสื่อมสภาพไป ทุกข์แน่ๆ ถ้าไม่ตามความเป็นจริง

ถ้าตามความเป็นจริง วิปัสสนาขึ้นมา เวลาเราถึงว่าต้องเชื่อธรรม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจริงตามสังฆธรรม ตามอริยสัจจะ วิปัสสนาคือการสังเกตว่ามันออกไปรับรู้

สิ่งใด รับรู้สิ่งใด นี่ให้มันปล่อยวางสิ่งนั้นเข้ามา แล้วตั้งเกดบ่่อยๆ ครั้งเข้า เพราะอาการของขันธ
ขันธคือความสัญญาจำได้หมายรู้ มันเกิดขึ้นมาจากใจแล้วมันไปยึดหมายต่างๆ มันยึดเพราะเหตุ
ใด? ยึดเพราะมันมีกิเลส นี่จับขันธตัวนั้นมันเป็นอาการ มันเป็นสัจจะ มันเป็นธรรมชาติตาม
ความเป็นจริง แล้วตรงนี้จับว่าแล้วมันแยกอย่างไร? มันคิดเขาอย่างไร? แยกออกไปนี่คือปัญญา
ปัญญาใคร่ครวญข้างนอก ปัญญารุ่นเข้ามาณะ เราพิจารณาต่างๆ

สิ่งนี้เปรียบเหมือนสิ่งต่างๆ เทียบเคียง นี่ปล่อยวางเข้ามาได้ ปล่อยวางเข้ามาได้จนกว่ามัน
จะถึงภายใน ถ้าถึงภายในนั้นเป็นปัญญาจริง ปัญญาของเราคือปัญญาเห็นการคิดของใจ การเกิด
ของใจ การดับของใจ แต่เราเห็นอาการเกิดดับ อาการเกิดดับนั้นเป็นผลของใจ เพราะขันธไม่ใช่
จิต จิตไม่ใช่ขันธ มันเป็นอาการเกิดดับตามกิเลสบอก นี่มันจะปล่อยวางอย่างนั้น ดูอาการเกิดดับ
มันเกิดดับเข้ามา มันปล่อยวางๆ แล้วมันจะว่างเข้าไปๆ

นี่มันไม่มีเหตุผล เห็นไหม เพราะเราดูว่าอาการเกิดดับเฉยๆ แต่พอเราจับเห็นอาการเกิด
ดับ แล้วพอมันจับเขา อะไรไปจับ? จับเกิดดับ นี่เกิดเพราะเหตุใด? แล้วจะดับเพราะเหตุใด? เกิด
ดับธรรมชาติของมัน เพราะมันเป็นอย่างนั้นโดยธรรมชาติ พระอาทิตย์ขึ้นแล้วต้องตก สิ่งใด
เกิดขึ้นแล้วมันต้องดับเป็นธรรมชาติของมัน ไม่มีสิ่งใดคงที่ ต้องแปรสภาพตลอดเวลา นั้นมัน
แปรสภาพตามความเห็นตามความจริงของเขา แล้วเราเดินตามหลังเขาไปไม่เป็นปัจจุบันธรรม
แต่ถ้าเป็นปัจจุบันธรรมนี้เกิดเพราะเหตุใด? อะไรพาเกิด?

เหตุเพราะสัญญาเริ่มรับรู้ก่อนพาเกิด สังขารปรุงแต่งขึ้นไปถึงจะเป็นสร้างรูปขึ้นมา เป็น
ตัวอาการของจิตขึ้นไป เป็นอารมณ์ออกไป พอเป็นอารมณ์ออกไปนี่ย้อนกลับเข้ามา ปัญญาจะ
แยกกลับเข้ามา นั้นแหละเพราะปัญญามันแยกแยะ เห็นไหม แยกแยะว่าการเกิดดับเพราะมีเหตุมี
ผล เหตุผลของการเกิดก็มี เหตุผลของการดับเพราะปัญญารู้เท่าทันก็มี นั้นแหละเหตุผลของ
ปัญญาแยกเข้าไป ปัญญาจะล้างเข้าไป พอจะล้างเข้าไปมันจะเห็นอาการความจริง แล้วมันจะ
ปล่อยอีกชั้นหนึ่ง ถ้าปล่อยชั้นนี้มันปล่อยด้วยอริยสัจ ปล่อยด้วยมัคคอริยสัจจัง ไม่ได้ปล่อยด้วย
ความเห็นของเรา ปล่อยด้วยอริยสัจต้องเห็นปัญญานี้เข้าไปแยกแยะ มันปล่อยอริยสัจ พอมัน
ปล่อยบ่อยครั้งเข้าๆ จนมันขาด พอมันขาดสังโยชน์ต้องขาดออกไปจากใจ

นี่ธรรมเกิดขึ้นมาอย่างนี้ในหัวใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่เกิดขึ้นมา
จากเห็นเราก้าวเดินตามไป เป็นอดีตอนาคตในใจ แล้วเราจะไม่ตามสิ่งนั้นทัน นี่ศึกษามากก็ศึกษา

มาเป็นธรรม ศึกษาเพื่อจะควบคุมตัวนี้เป็นประโยชน์ส่วนหนึ่ง แต่ถ้าศึกษามาแล้วเราไม่ได้ผล
ของเราขึ้นมา เราก็ต้องตายไปในวัฏฏะ แต่ถ้าเราศึกษาธรรมขึ้นมาเราก็ต้องตายไปในวัฏฏะ แต่
ถ้าเห็นอาการแบบนี้แล้ว ๗ ชาติเท่านั้น จิตนี้ต้องถึงที่สุด จิตนี้เข้าถึงกระแสแล้วจะต้องเป็นไป
ถ้าจิตนี้ไม่เข้ากระแส ศึกษาว่ามันก็เป็นบุญกุศล เป็นอามิส แล้วหมุนเวียนตายเวียนเกิดเป็น
ธรรมดาอย่างนี้ ตายในวัฏฏะต่างๆ ตลอดไป แต่ถ้าศึกษาเข้ามาถึงแล้วมันจะปล่อยวาง

นี่เป็นธรรมจริง ธรรมจริงเกิดขึ้นมาจากใจ นั่นคือดวงตาเห็นธรรม ดวงตาเห็นธรรม เห็น
ใหม่ ดวงตาของใจเห็นธรรมแล้วปล่อยวางตามความเป็นจริง นั่นเป็นผลของใจดวงนั้น เอวัง